

Á rættini í Frankfurt

Floghavininn í Frankfurt verður samanborinn við eina óvurstóra rætt, og ferðafólk-ið er seyðurinn. Men seyður er eisini ymiskur og verður handfarinn hafaftir: »Tey eru komin á rættina og siggja tann dimmara seyðinn við pesjunum verða tíknan frá og leiddan í kanningarrúm fyrir seg«.

Í sambandi við lýsiagina av tí stóra flogfarinum ið skal flúgva tey til La Paz er myndamálið aftur rámandi, men kanska eitt sindur blandað. Fyrst verður flogfarið nevnt »tann blanki flogdrekin«, og tað er so eyðsæð. Beint aftaná fara »tey inn undir stálhvøljuna og spikið, sum nú í eina tíð skal verja tey í himmal-rúmdini«. Greiddiga ein hvalamynd, og tá ið tey fara á flog stendur, at »stórvalurin fer upp í loftið við sínun ógiliga farmi«. Ein flúgvandi hvalur?

Hvalamyndin er kortini ikki burturvið, hon er í góðum samsvari við føroysku myndirnar annars og fær teg at hugsa um Jónas, sum sambært Bibliuna bleiv gloypur av einum havdjóri. Gamalt er, at hetta djór var ein hvalur, sum í hesum føri umboðar djævulin. Skal lesarin fata hetta, sum at tey trý systkini verða gloyp av djævlinum? Treyðum, men hetta gevur tær eina hylling á hvussu høvundurin arbeiðir við tankasambondum, og tað stendur í fittan mun til lesarin, at siga til, nær tað er nóg mikið reikað.

Flogfarið eitur Sigismund Hansa og tað gevur systkininum høvi at flyta seg stein av steini. Flogfarið er harafturat gult og blátt uttan: »Næstan sum mjólkarbáturin hjá Meiarinum, gulur og við grønum borðum var hann, Sigismundur«. Harnæst umrøstast ferðir við hesum skipi og spýggja, tínast Sigismundur Brestisson, sum seldi landið til Noregs. Síðani, sjálvandi: »Hin mjólk-arbáturin var »Tróndur«, hann segði kortane, hann vildi ikki sigla við mjólk til aðrar«. Nú verður lopið til Skótalið Sigmuad Brestisson, og at frásøgumaðurin einaferð hevur vunnið eina lagkøku. Tað er einastu ferð, hann hevur vunnið í happadrátti, og tað stendst bara lítil gleði av tí: »Síðani hevði hann altíð ívast í, um nakar fekk nakað í lívinum, hann ikki hevði uppið. Einku kemur av ongum, hugsaði hann, tú mást bota fyrri hvørja gleði«.

Tíðarstigi eru samstundis

Í allari bókini verður nærum samstundis sagt frá hend-ingum í Føroyum og í øðrum londum, einahelst Suður-amerika, men hartil ferðast bókini á fleiri tíðarstigum: nútíðin við frásøgumanninum og systkjum, barnadriini hjá teimum somu, minnir hjá pápanum, einahelst úr Føroyum, og fortíðin hjá

londunum í Suðuramerika. Ymisk lond og ymisk tíðar-stig verða vovin saman til eina heild, har munur ikki verður gjørdur á tí einstaka partinum. Soleiðis er frá fyrstu byrjan og til skald-søgulok.

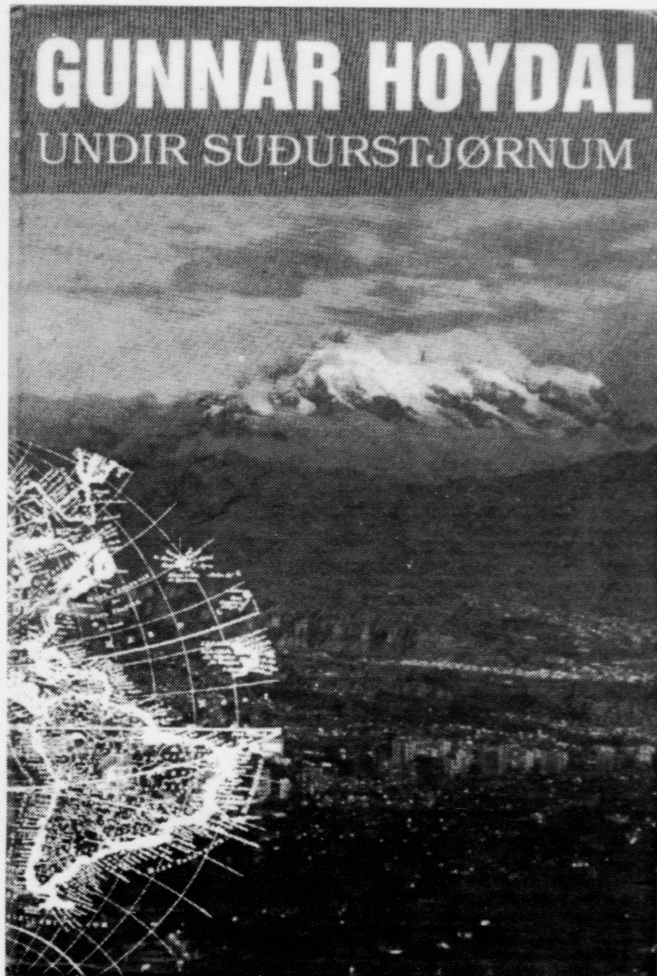
Komin til La Paz verður sagt frá fólk og býi, men í somu løtu navnið á tí stóra fjallinum *Illimani* verður tikið upp á tungu, eru vit í Føroyum: »Veitst tú ikki, hvar Illimaður býr, spurdu børnini í grannahúsum«. Og nú kemur ein síða um børn og Illamann, og so, uttan ávaring, eru vit aftur í La Paz. Hesin *stream of consciousness-kendi* teknikkur er aðal-frásøgu-hátturin í »Undir suður-stjørnum«, og hann visir seg eisini í tí einstaka setninginum: »Teir [vaktarmenn-inir] eru í alpuhúgvu, liturin er tann sami, men hugvan er betur bustað enn tann, sum pápin hevði við sær í fjósið undir kúnna«. Setningurin tekur við í Suður-amerika og endar í Føroyum.

Ein aðallindin í skaldsøgu-ni er samanburðurin millum Suðuramerika og Føroyar, har tað við smásøgum og dómum verður víst á, at líkleikarnir eru væl størri, enn tað sum skilir.

Drúgvur søgur eru um gamla inkaríkið, og alla tíðina vera samanburðir gjørdir við føroysk víður-skiftir og við persónlig við-urskiftir á fyrstu ferðini burtur. Í frásøgn um synir inkakongs verður sagt, at ein av teimum er við at sálast í sjóverki á vikini við Manta, og at hann eftir hetta bert verður kallaður Admíralurin. Tað er annar beigg-in, sum hevur íspunnið eyk-nevnið, og teir gerast so mikið fíggindar, at spani-menn uttan hóvasták taka ríkið. Kapitlið fer síðani um nútíðina og endar í fimti-árunum: »Á strondini í Manta verður beigi hans-ara borin í land við sjóverki. Eisini hann er dómður«. Inkakongur og synirnir eru fangar hjá spaníólum, og teimum er litið gott í væntu. Ófrættaðin frá tí kendu søguni verður snildisliga fluttur yvir í søguna um brøðurnar og familjuna, men fyrbils veit lesarin bara lítið og lætt um hendan partin.

Søgjan um teir gomlu inkarnar endar á hesum sinni við huggykli, har »skaldið av Oynni Svørtu« og ein »annar traðamaður« hittast í gamla inkabýnum Macchu Piccu og seta seg at práta saman.

Samanberingarnar millum heima í Norðuratlants-havi og heima á suðurhálv-unum halda fram heilt niður í smálutir. Systkini vitja býar-partin El Alto, og tað verður nevnt, at hetta merkir á Hadd. Á henda hátt verður drúgu ferðin í Føroyum, og tá ið tey fara at tosa um pátrúgv, eru vit í einari føroyskari roykstovu í And-



esfjallunum. Frásøgumaðurin heldur lítið um huld-fólk og gand, men systirin - sum bæði minnst barnaár-ini hjá pápanum og abban-um - er mitt í verðini. A-hoyrarnir eru skiliga í størri samsvari við hana enn við tann »modernaða« frásøgu-mannin: »Bøndurnir halda, at har úti í stórhavinum má vera eitt ógvuliga virkið andaligt lív«.

Fødingardagur í Andesfjallunum

Ein av grundunum til ferð-ina aftur til Suðuramerika er, at eldri beiggin fyllir runt og vil halda fødingardagin, har hann hevur arbeitt. Móitsett hinum systkinum hevur hann nevnliga verið vaksnað í Bolivia og arbeitt fyrri hjálparfelagsskapir. Bøndurnir gera miklan fødingardag eftir teirra síði, og eldri beiggin og systirin fegnast stórliga, meðan frásøgumaðurin, sum nú nev-nir seg »ein« ella »beiggin«, trilskast og dugir ikki at taka við blóðskapinum. Tað er ikki frítt fyrri, at hann ger sær fyrri skommum í veitsluni. »Ein« vil spæla upp á bambusfløyt, men dugir ikki. »Ein« vil siga fram egnar yrkingar, men minnst

tær ikki. Hann ilskast inn á hesi fólkini, sum skemta sær og tosa, hóast tey einki vita um »semiotik og teknlaru og um ta kreppuna, sum mannaskil er í um allan heim«.

Men hví er »ein« so illur í sær? Hvat bagir? Hví ger hann seg við speisemi býtti-ari, enn hann er? Ein ábend-ing fæst úr einum broti, har hann leingist heim og hugs-ar um at vera saman við sínun: »Hæð kann svara so hvørt, sumt kann biða, hann noyðist ikki at vera klókur, og tey kunnu arga góðsliga og fleenna saman«. Hann skal altíð vísa seg sum hann, ið hevur tamarhald á um-verðini, og hann nevnr í løðu til beiggin, at hann longu frá barnárum hevur hildið seg skulsa alla eftir honum. Men staddur í fjar-skotnum landi, hevur beiggin víst seg at duga at ansa bæði eftir sær sjálvum og øðrum við.

Fyrra helvt av vitjanini í Suðuramerika er stýrd av fødingardeggum og arbeids-árum hjá eldra beigginum. Vitjað verður aftur, har hann hevur sett virkir á stovn og heilsað verður upp á fólk, hann kennir. Hesin parturin er greiddiga at meta sum

forleikur ella inngangur til tann avgerandi partin: vitjanina í barndómsbýnum Manta.

Tað er kortini ikki so, at høvundurin leggur lesarin á pínigarbólk bara fyrri at draga tíðina, so at gleðin skal vera so mikið størri, tá ið aðalevnið kemur undan kavi. Allur hesin fyrri parturin í Suðuramerika er ein samanburður av Føroyum og víðurskiftunum í Andes-fjallunum, og kikanin verður stillaður, so at lesarin, tá ið stundin kemur, sær týðuliga og klárt niður ígjøgnum árin.

Skiftið frá fyrra helvt av suðuramerikonsku vitjanini til seinna helvt er ikki sørt dramatiskt. Flogfarið, sum skal flúgva tey til Guayaquil í Ecuador, er um at detta niður. Tveir av fyra motor-um steðga, og flogfarið fer við ferð niðureftir. Í hesi løtuni, sum hann kennir langa, roynir frásøgumaður-in at taka samanum lívið hjá sær, og hann kemur til niðurstøðuna, at »Hetta er góð løta at fara [...] Hann fór ivaleyst at vera minstur heidurliga í eina tíð, síðani verða gloymdur. Hugsar, at tað er rætt soleiðis. Men hetta gerst ikki evsta stund-

in, og teir slóknaðu motor-arnir fara aftur í gongd.

Hetta er næstan sum í náttúrukvæðunum, har tú ert serliga áhætur í einum tilveruumskifti. Demonirnar liggja ikki og lúra eftir menniskjanum í tíð og úrtíð, tær koma eftir tær, tá ið tú ert í kreppu - og tað ert tú ávegis frá eini støðu til eina aðra.

Tað er lítill ivi um, at hend-ingin við flogfarinum veruliga er farin fram, men um somu tíð eru vit í skald-søgukarmi, og har kann til-burðurin tolkast symbolskt. Systkini eru ávegis at vitja Manta, har tey dvaldust eitt skeið í barndóminum, og har er eisini farið eitthvørt fram. Hvat hetta er, má les-arin biða eina løta at fáa at vita.

Manta

Komin til Manta - »Hetta er Manta, tey eru aftur heima« - gerst frásøgnin einfaldari, og í høvuðsheitum verður skift ímillum Manta nú og Manta tá. Inkaríkið og Føroyar hava minni at siga, men so mikið meira fyribodanin um deyða og trega. Kapitlið um komuna til gamla heimbyin endar við orðunum: »Vicente er deyður, segði eg piprandi. - Vicente er dripin«.

Hvør Vicente er, veit lesarin ikki reiðiliga enn, men tað er avgjørt vert at hefta seg við, at frásøgu-maðurin sigur eg. Higar til hevur hann umrøtt seg sjálv-an í triðja persóni sum hann og víðhvørt niðrandi sum ein. Men nú vit eru aftur í fortíðini, og tað verður borið við eina óhugnaliga hending, verður fyrsti per-sónur brúktur.

Í næsta kapitli eru tey enn í nútíðini, leita upp kend stov í Manta og minnst aftur ta fyrstu tíðina í býnum. Á kvøldi kaga tey inn í eitt høli við biliardbordum, og har verður rópt á tey. Tað er Eduardo, beiggi Greciu, sum hevur verið nevnd nakrar ferðir ávegis, og nú fáa tey eina hómung av, hvat ið er farið fram, síðani tey vóru her seinast, men alt er ikki mildar kenslur:

Ein ófriður er komin á hann [Eduardo], hann skemtar og breiðir sum eitt slag av veingjum ella fjadrum út yvir tey øll. Tað skyggir, og skuggar spæla á reyðum botni. Í næstu løtu høgur hann og eyguni brenna við glóð, sum líkast hatri.

Tey frætta, at Betty Man-riquez hevði roknað við, at tey fóru at koma eftir henni, og at hon altíð gekk við einum brævi uppi á sær. Og so verður spurt eftir Greciu:

- Grecia er deyð. Skótan hevur breitt armarnar út og høgur.

- Men sonur hennara situr her. Takið í hondina á honum.

Ein brennandi stoytur gongur í hesum hondum.